

Posudek diplomové práce
Petr Michal: Prezidentský systém v Brazílii

Autor posudku: Jiří Koubek

Předkládaná práce je zdařilým pokusem odpovědět na otázku, proč Brazílie navzdory „nevhodnému“ institucionálnímu rámci (prezidencialismus s legislativně silným proaktivním prezidentem a fragmentovaným parlamentem) není náchylná k častým vážným politickým krizím a chronické nestabilitě režimu. Ani strukturální a historické faktory úspěšné demokratické konsolidaci příliš nepomáhaly. Autor správně poukazuje na (v minulosti po dlouhou dobu) slabý ekonomický výkon a dědictví vojenského autoritářského režimu (dle Cheibuba okolnost výrazně komplikující demokratizaci).

Na druhou stranu však perspektivy samotného přežití páté nejlidnatější země světa jistě nebyly až tak fatální, jak autor avizuje hned v první větě abstraktu, která jistě vyděsí leckterého milovníka a obdivovatele této nádherné země: „*Brazílie nemá vhodné předpoklady pro svoji existenci...*“ Druhá část věty sice nepřímo vysvětluje, oč se autorovi jedná – i tak by měl ale vážít formulaci.

Struktura práce je logická a odpovídá vytyčenému úkolu. První část, představující o něco „větší polovinu“ textu (kap. 1-3), se vztahuje k prvním dvěma slovům v názvu – je teoretickým uvedením do problematiky prezidentských systémů. Východiska jsou institucionalistická a svým základním přístupem je autor ukotven zejména ve druhé (shugartovské), částečně též třetí (tsebelisovské) vlně debaty o prezidencialismu (byť reflektována je samozřejmě i první vlna, tvarovaná linzovskou kritikou). Hlavními tématy jsou tedy ústavní prezidentské pravomoci (zejména ty legislativní) a podoba stranického systému.

Brazílská případová studie se pak dostává plně do hry ve druhé části práce (kap.4). I tato kapitola je vhodně strukturována. Autor primárně nevypráví příběh. Začíná opět analýzou politických institucí a až od toho se odvozují pasáže věnované jednotlivým prezidentům. Ty však rozhodně nejsou jejich povrchními medailonky, za což je třeba autora pochválit.

Hlavní tezí je, že jistý typ silných prezidentských formálních legislativních pravomocí (dekrety vyžadující dodatečné schválení parlamentem) v kombinaci s jistým typem „politické infrastruktury“ (stranický a volební systém) nejen že nemusí být předurčením k demokratickému kolapsu, ale může dokonce vytvářet žádoucí pobídky ke kooperaci.

Brazílský prezidencialismus je vlastně v řadě ohledů zrcadlovým opakem amerického. Prezident je legislativně slabý-reaktivní (veto) ale silný-proaktivní (dekrety, urgence), leč o to zranitelnější je v otázce vlastního politického přežití (hned první přímo zvolený prezident padl v procesu impeachment). Stranický systém je oproti americkému fragmentovaný, ale na parlamentní půdě centralizovaný (Colégio de líderes).

Vedle vnitropolitických faktorů, na kterých je položen hlavní důraz (kromě výše uvedeného též stabilizace stranického systému a rostoucí schopnost a ochota prezidentů ke kooperaci a k vytváření širokých parlamentních koalic), není opominut ani geopolitický kontext (konec studené války) a proměna chování armády, která s tím souvisí („návrat do kasáren“).

Autor pracuje s relevantní literaturou. Z formálního hlediska je práce v pořádku, z jazykového je průměrná (únosný, spíš nízký počet gramatických chyb, ale formulace jsou mnohdy poznamenané snahou vyjádřit se ve zkratce, popřípadě zatížené anglicismy).

Navrhuji hodnocení **v ý b o r n ě**.

V Praze dne 24.1.2013